

Gefeliciteerd! We bestaan 50 jaar!

De Natuur en Milieufederatie Noord-Holland - met zijn meer dan 100 achterbangroepen, haar honderden vrijwilligers en leden – jullie dus, de Noord-Hollanders die hier in de zaal zitten en onderdeel uitmaken van ons netwerk – wij bestaan 50-jarig.

Daarmee zijn we misschien wel de oudste milieuorganisatie van Nederland – ouder dan Greenpeace en Milieudefensie bijvoorbeeld.

Sinds onze oprichting in 1969 zijn wij pioniers in het bundelen van de kracht en wijsheid van burgers om Noord-Holland gezonder, groener en duurzamer te maken. Zeker in het begin was agenderen van milieuproblemen een belangrijke rol. Bewustzijn was er toen nog niet. Nu agenderen we waar nodig en werken we samen met onze achterban vooral ook aan oplossingen.

De afgelopen vijftig jaar noemden we ons werk actievoeren of procederen. Tenminste het eerste deel van die 50 jaar. Daarna noemden we onze activiteiten participatie. Of: samen met burgers, bedrijven, wetenschap en overheden milieuproblemen oplossen. Of: burgers verbinden aan het opstellen en uitvoeren van duurzaamheidsbeleid.

Hoe zal dat de komende jaren gaan? Misschien staan we nu - aan het eind van 2019 - tenminste zo ervaar ik het – aan de vooravond van een nieuw maatschappelijk debat. Nieuwe maatschappelijke dynamiek over duurzaamheid en milieubeleid.

Een tijd waarin het in mijn ogen heel goed is om de rol van de milieubeweging in onze maatschappij tegen het licht te houden. En misschien gedeeltelijk opnieuw uit te vinden. Want - we hebben veel bereikt met elkaar. Maar we zijn er nog lang niet. Qua klimaat, qua stikstof of qua biodiversiteit is er nog een wereld te winnen. **Moeten we** nog een wereld winnen.

Actievoeren of participeren? Wat werkt het beste? Samen met Greenpeace en Extinction Rebellion Schipholplaza bezetten? Of boeren en burgers op het boerenerf samenbrengen in boer-burger-diners?

Let wel, beste mensen. Het is de tijd waarin het radicale Farmers Defence Force de positie van boeren vergelijkt met die van de joden in de tweede wereldoorlog. Waarin milieuclubs dreigtelefoontjes binnen krijgen van diezelfde Farmer Defence Force. Maar, de boeren blokkeren vandaag ook de poort van Tatasteel. En demonstreren tegen Schiphol. Net als ons willen ze ook dat de stikstofuitstoot uit de industrie en de luchtvaart afneemt.

Het is de tijd waarin een deel van de Nederlanders de werkelijkheid van het klimaatprobleem, het stikstofprobleem en het verlies aan biodiversiteit gewoonweg ontkennen. En – ik noem maar iets willekeurig - de luchtvaartsector zich niet aan de klimaatdoelen van Parijs wenst te houden. Terwijl alle andere sectoren zich committeren aan een reductiedoel van 50 procent in 2030.

Ben ik dan somber? Nee, zeker niet. Het is namelijk ook de tijd waarin alle treinen in Nederland op groene stroom rijden, de elektrische auto de meest verkochte auto van Nederland is, steeds meer mensen flexitarier worden, zonnepanelen plaatsen en vaker met de trein op vakantie gaan. En bedrijven ook stapje voor stapje duurzamer worden.

Natuurlijk hebben we als Natuur en Milieufederatie veel bereikt, de afgelopen 50 jaar.

- We voorkwamen dat het prachtige natuurgebied Guisveld werd volgebouwd;
- We procedeerden net zolang door totdat TATA een doekfilter plaatste om de lucht schoner te krijgen
- We rookten de vredespijp met vuilverbrander HVC. Die haar uitstoot fors verminderde;
- En recent hebben we de groeiambities van Schiphol flink gedempt en – **bijna** – gestopt.

De Natuur en Milieufederatie is in 1969 gestart door wijlen Herman van Rijst. Zijn partner is hier vandaag. Tot de jaren tachtig richten we ons vooral op het maken van bezwaar tegen vergunningen en bestemmingplannen. En het voeren van juridische procedures tegen overheden die ruime of ronduit slappe vergunningen afgaven.

Daarna richten we ons ook steeds meer op educatie en het publiceren van (ongevraagde) adviezen. Vanaf ongeveer het jaar 2000 – kwam daar juist ook samenwerking met bedrijven en de dialoog opzoeken bij. Denk aan:

- 1) De klimaat neutrale paprika die we samen met Agriport op de markt brachten.
- 2) En – wederom - TATA Steel, die zijn lichtoverlast samen met ons verminderde.

En dat alles tot 1977 alleen door vrijwilligers.

Er is in die tijd veel veranderd. De lucht is schoner. Gifbelten zijn opgeruimd of afgedekt, de zure regen verdwenen. Het water is schoner. Zaankanters werd vroeger geleerd niet in de buurt van de Zaan te komen, want die was smerig en giftig. De Zaan zag zwart en stonk. En wist u dat er in de jaren zestig / zeventig plannen waren om een stuk of 6 kerncentrales langs het IJsselmeer te plaatsen? Dat hebben we weten te voorkomen.

We hebben veel bereikt. Maar genoeg is het nog niet. Klimaatdoelen worden niet gehaald. De biodiversiteit holt achteruit. De stikstofdeken over ons land is na drie jaar PAS alleen maar dikker geworden, in plaats van dunner.

Dus hoewel de meeste overheden, bedrijven, burgers en andere organisaties druk en ook serieus doende zijn met duurzaamheid, **schiet het nog niet echt op.**

Wat mij brengt bij de rol van milieuorganisaties als de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland.

We zijn nu vijftig jaar. Dan hebben we nog een kleine dertig jaar tot ons pensioen. Hoe gaan we het volgende deel van ons leven nu zinvol inrichten?

Blijven we de versneller van duurzaamheid door samen met burgers en ondernemers voedselbossen aan te leggen? Energie coöperaties op te richten? Of kennis over natuurinclusieve landbouw te verspreiden?

Blijven we – zoals we nu veel doen - de participatie van burgers bij het maken van beleid organiseren? Met als grote vraag: is die burgerparticipatie van nu radicaal genoeg om de huidige milieuproblemen op tijd op te kunnen lossen? Nemen politici, ambtenaren en CEO's de inspraak en betrokkenheid van burgers echt serieus? Of zien ze het slechts als corvee of zelfs een noodzakelijk maar ongemakkelijk kwaad?

Is de participatie van nu radicaal genoeg in de zin van: krijgen burgers écht de kans om mee te doen in duurzaamheidstransities en daarin de lead te nemen? Wordt er echt naar hen geluisterd door de machtige bestuurders? Zijn burgers radicaal genoeg in de protestacties die ze organiseren? Misschien kunnen we nog wat leren van de boeren?

Of moeten we eigenlijk met elkaar constateren dat al die participatie – of het nou braaf is of activistisch – gerommel is in de marge? Onvoldoende om onze leefomgeving echt gezond te maken en de aarde te redden van een klimaat- en biodiversiteitscrisis?

Is ons constructieve werk alleen maar **mee-stribbelen** met de gevestigde orde en het grote geld?

Moeten we niet op zoek naar een radicaal nieuw politiek perspectief? En als milieuorganisaties daarin vooroplopen? Een politiek waar niet de economie centraal staat, maar De Aarde zelf. Hopelijk horen we daar van Gerard de Vries zo meer over.

Omdat een politiek met nieuw of beter milieubeleid, strengere milieuregels, invoeren van het principe de vervuiler betaald - u kent de kreten wel - niet voldoende is om de planeet te redden. Want nieuwe milieuregels zijn nog niet aangekondigd, of een paar duizend boeren weten met hun trekkers op het Malieveld de aangekondigde regels alweer van de politieke tafel te krijgen. Terwijl het de milieubeweging amper lukt om serieus tegenwicht te mobiliseren.

Zou het niet logisch zijn om in de politiek onze aarde veel meer centraal te stellen. Waarbij wij mensen ons weer onderdeel weten en voelen van de natuur. Is het geen tijd om de kloof tussen mensen en natuur - die tijdens en na de verlichting is ontstaan – op te heffen. Die kloof heeft ertoe geleid dat de mens de natuur exploiteert zonder rekening te houden met de grenzen van ons gezamenlijke ecosysteem. Een ecosysteem wat ons mensen in leven houdt.

Ik snap dat ook echt niet. Hoe kun je nou de klimaatcrisis, de stikstofcrisis en de biodiversiteitscrisis ontkennen terwijl je weet dat wij afhankelijk zijn van de natuur? Wij zijn natuur.

Kortom: er is nog heel veel te doen! Hoe gaan we dat doen? De komende 50 jaar? Hoe maken we Noord-Holland sneller duurzaam? Gaan we protesteren of participeren?

Die vraag gaan we – aan het eind van deze middag - met het panel en met u bespreken. Daarvoor zal filosoof Gerard de Vries er zijn licht op laten schijnen. Trendwatcher van de jongerencultuur Yvonne van Sark bekijkt de vraag vanuit jongeren perspectief. Maar we beginnen met de visie van de Rijks Overheid himzelf – door directeur generaal milieu en internationaal bij het ministerie van infrastructuur en waterstaat - Roald Laperre.